

ОТКРИТО ПИСМО НА АТЕБ

ЦЕНИ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯТА НА СВОБОДЕН ПАЗАР

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Асоциацията на търговците на електроенергия в България /АТЕБ/ подкрепя създаването на прозрачен и ликвиден вътрешен пазар на електроенергия. Асоциацията стои зад принципите на равнопоставеност между пазарните участници, активно подпомага усъвършенстването на пазарната инфраструктура и работи в защита интересите на пазарните участници.

Обръщаме се към вас да ви информираме за обективните фактори, които съществуват на пазара на електроенергия и влияят пряко на цените на свободен пазар:

- Цените на електроенергията са пряко свързани с цените на основните енергийни ресурси, които се търгуват на световните пазари. През последната година наблюдаваме увеличение на цените на въглища, петрол, природен газ и CO₂ емисии, които рефлектират в увеличение на цената на електроенергията с около 30 % на европейско ниво. Българският пазар е пряко зависим от регионалните цени и затова наблюдаваме увеличение на цените на електроенергията и у нас (Приложение 1 – Средномесечни цени на БНЕБ и регионални енергийни борси).
- В региона съществено влияние върху цените оказва и намаляването на водните ресурси през последните 2 години - спад от 47% на производството от ВЕЦ в България или около 2 780 000 MWh по-малко предлагане;
- Едновременно с това потреблението на електроенергията се е увеличило през 2017 спрямо 2016 година с 4%, като по-голямото търсене в комбинация с по-малко предлагане води до повишение на цените;
- През последните месеци, цените на основните източници на електроенергия за свободен пазар в България са както следва:
 - БНЕБ - платформа "пазар ден на пред" - цена за базова енергия **83 - 88лв/МВтч**;
 - БНЕБ - платформа "двустранни договори" цените на търговете за базова енергия за 2018г са над **81лв/МВтч**. Средната продажна цена на проведен на проведен на 14.12.2017 г **търг на БНЕБ за продажба на базова електроенергия за периода 15.12.2017-28.02.2018 е 98,15 лв/МВтч**;
 - НЕК също предлага количества на месечна и дневна база при цени около **100лв/МВтч**;

За последните 18 месеца цената на БНЕБ за пиков товар се е увеличила със 72%. Пиковият товар (доставка на ел. енергия в часовете 9:00 – 20:00 ч.) е основният продукт съответстващ на потреблението на клиентите на свободен пазар. Голям част от потребителите са с ясно изразено дневно потребление, което допълнително оскъпява електроенергията за тях над нивата посочени по-горе (средна цена на дневна енергия на БНЕБ през ноември и декември е 106лв./МВтч). В допълнение към продажната цена за крайните клиенти се включва и разход за

небаланс, който пряко зависи от цените на ЕСО за балансираща енергия, разход за финансиране на покупките на енергия и такси за търгуваната през БНЕБ енергия.

Електроенергията е стока която не може да се складира, тя се произвежда и консумира в реално време и търговците няма как да я „крият“. Евентуална причина за недостиг може да е само по-ниско производство, но не и задържане на количества от страна на търговци. Също така е важно да се отбележи, че **потребителите на електроенергия могат свободно да се регистрират на БНЕБ и да купуват директно от борсата** без да са зависими от търговците.

През последните месеци на борсата се търгува преобладаващата част от енергията за свободен пазар. При равни други условия покупко-продажба през борсата оскъпява електроенергията с 1% заради прилаганите от БНЕБ такси за всеки изтъргуван МВтч.

Видно от финансовите отчети, лицензираните търговци на електроенергия са натрупали общо над 70 млн. лева загуба. Това означава, че те не са причината за поскъпването на електрическата енергия, а по-скоро за тяхна сметка са смекчили тежестта за клиентите от повишените цени.

От АТЕБ изразихме сериозно безпокойство относно гласуваната промяна в Закона за енергетиката (ЗЕ) свързана със създаването на ал. 3 в чл. 100 от ЗЕ - сделките по свободно договорени цени между производители с обща инсталирана мощност над 5 MW да се сключват само през БНЕБ. Считаме, че тази промяна в пазарния модел ще се отрази отрицателно върху развитието на пазара на електроенергия в България, а именно:

- Ще установи монопол от страна на предлагането в лицето на БНЕБ, ограничавайки свободата за търговия на пазарните участници, което е в противоречие с разпоредбите и принципите на свободните енергийни пазари, заложи в Третия Енергиен Пакет на Европейската Комисия;
- Ще ограничи предлагането на различни продукти, периоди и условия на плащане – основни елементи на конкуренция между участниците;
- Ще превърне купувачите/индустрията, бизнеса, малките фирми в ценово приемащи участници, поради липсата на алтернативни форми за покупка;
- Дължимите такси към БНЕБ ще повишат разходите на търговските участници;
- В нито една друга европейска страна производителите не са задължени да търгуват единствено през борсовия оператор. Изключение прави само Румъния, където този модел през годините е посочен от всички участници на пазара, като неуспешен и ограничаващ.

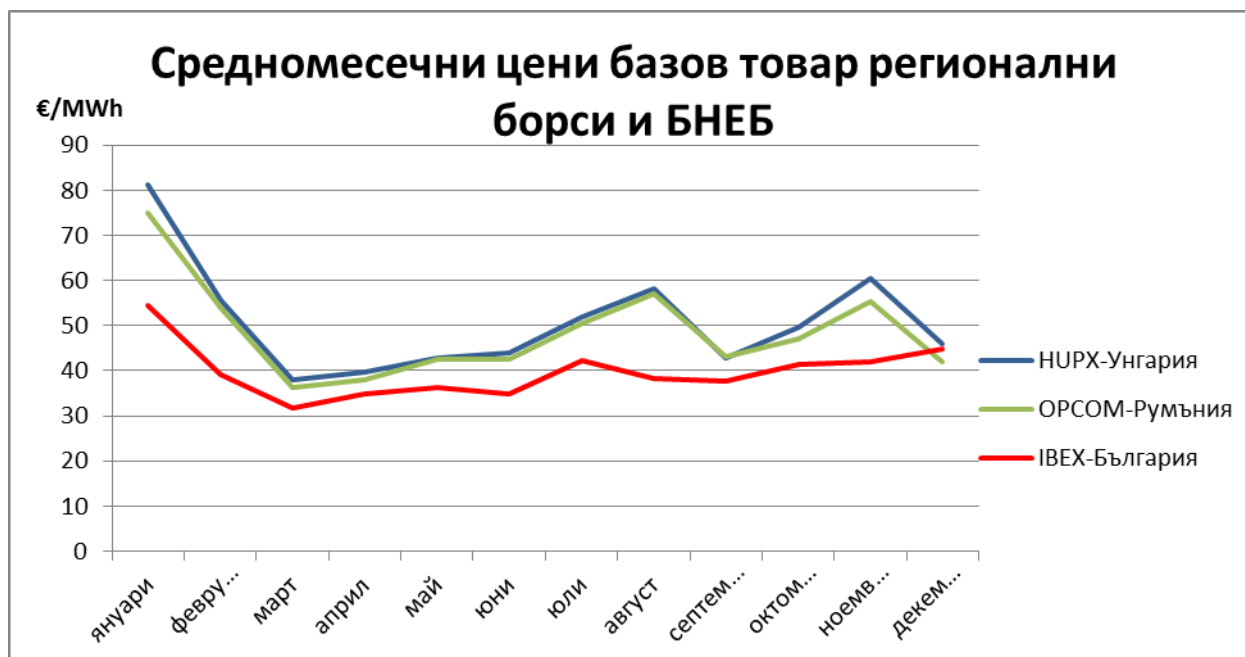
Целта на либерализацията чрез развитие на свободния пазар е да се избегне състоянието на монопол и единствен продавач. С предложените промени реално пазарът се рецентрализира и връща в модел на единствен купувач-продавач. Затова считаме, че усилията на законодателите не трябва да бъдат в посока централизация и ограничаване на инструментите за търговия, а за максимално увеличаване на гъвкавостта и свободата на търговия в условия на строг пазарен надзор от страна на КЕВР.

Промяната в Закона за енергетиката беше изготвена и приета без да се организира обществено обсъждане и да се потърси мнението на всички участници на пазара на електрическа енергия. Очакваше се подобно важно решение за модела на пазара да бъде включено в пакета от промени в ЗЕ, които Министерство на енергетиката подготвя и ще подложи на обсъждане през 2018 г. На практика предложената промяна в ЗЕ беше внесена на 06.12.2017 г. между

гласуванията на ЗИДЗБИЯЕ, гласувана беше от Комисията по Енергетика към НС на 07.12.2017 г. и окончателно гласувана в пленарна зала на 13.12.2017г., т.е. от предлагането ѝ до гласуването в пленарна зала изминават само 3 пълни работни дни. На следващо място е липсата на оценка на въздействието, което е изключително важно, имайки предвид очакваното влияние на тази цялостна промяна върху модела на функциониране на свободния пазар.

В момента свободният пазар съставлява над 50% от общия пазар в страната, гарантира устойчивостта на системата, чрез коректно плащане на енергия, мрежови такси и цени за задължения към обществото към НЕК. Същевременно свободният пазар внася добри практики и участниците на него в лицето на производители, търговци и потребители са гарант за стабилността на електроенергийния сектор.

Приложение 1

Фигура 1: Цени на БНЕБ и регионалните борси в евро за MWh

Продукт	База	Пик
часови интервал	01 - 24	09 - 20
Декември 2016	84.35	97.98
Януари	106.40	142.64
Февруари	76.50	97.53
Март	62.25	72.05
Април	68.44	72.71
Май	70.86	76.81
Юни	68.03	74.33
Юли	82.49	98.44
Август	75.15	90.59
Септември	73.90	85.94
Октомври	81.25	94.73
Ноември	82.36	106.35
до 14 Декември 2017	87.93	106.60
Средна цена за периода в лв/MWh	77.96	93.23

Таблица 1: Средномесечни цени в лв./MWh на електроенергията на БНЕБ

дата и час на провеждане	организатор на търга	за период на доставка	мин. цена лв/MWh	крайна цена лв/MWh	предложени количества MW	закупени количества MW
09.11. - 15,00ч	БНЕБ	01.01.2018 - 31.12.2018	76.00	81.80	100	100
23.11. - 12,00ч	БНЕБ	01.01.2018 - 30.06.2018	80.00	82.37	20	20
23.11. - 13,00ч	БНЕБ	01.01.2018 - 31.12.2018	79.00	81.83	20	20
7.12. - 12,00ч	БНЕБ	01.01.2018 - 31.12.2018	80.00	80.44	20	20
7.12. - 13,00ч	БНЕБ	01.01.2018 - 30.06.2018	81.00	81.02	20	12
7.12. - 14,00ч	БНЕБ	01.02.2018 - 28.02.2018	90.00	91.50	50	50
8.12. - 13,00ч	БНЕБ	01.01.2018 - 31.12.2018	79.00	79.78	50	50
11.12. - 11,00ч	БНЕБ	01.01.2018 - 31.12.2018	80.00	80.39	10	10
14.12. - 11,00ч	БНЕБ	15.12.2017 - 28.02.2018	91.00	98.15	10	10
15.12. - 15,00ч	БНЕБ	01.01.2018 - 31.12.2018	79.00	80.26	100	100

Таблица 2: Резултати - цени и количества от последните търгове проведени на БНЕБ